לאשתא תילתא לייתי שבעה סילוי משבעה דיקלי ושבעה [א]ציבי משבעה כשורי ושבעה סיכי משבעה גשורי ושבעה קטימי משבעה תנורי ושבעה עפרי משבעה [ב]סנרי ושבעה כופרי משבעה ארבי ושבעה בוני כמוני ושבעה ביני מדיקנא דכלבא סבא ולציירינהו בחללא דבי צוארא בנירא ברקא א"ר יוחנן לאשתא צמירתא לישקל סכינא דכולא פרזלא וליזל להיכא דאיכא וורדינא וליקטר ביה נירא ברקא יומא קמא ליחרוק ביה פורתא [ג]ולימא [1]וירא מלאך ה' אליו וגו' למחר ליחרוק ביה פורתא ולימא [2]ויאמר משה אסורה נא ואראה למחר ליחרוק ביה פורתא [ד]ולימא [3]וירא ה' כי סר לראות וגו' א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי ולימא [4]ויאמר אל תקרב הלום וגו' אלא ליומא קמא לימא וירא מלאך ה' אליו וגו' ויאמר משה וגו' ולמחר לימא וירא ה' כי סר לראות ולמחר ויאמר (ה') אל תקרב הלום וכי פסק ליה ליתתיה ולפסקי ולימא הכי הסנה הסנה לאו משום דגביהת מכל אילני אשרי הקב"ה שכינתיה עלך אלא משום דמייכת מכל אילני אשרי קודשא בריך הוא שכינתיה עלך וכי היכי דחמיתיה אשתא לחנניה מישאל ועזריה ועריקת מן קדמוהי כן תחמיניה אשתא לפלוני בר פלונית ותיערוק מן קדמוהי לסימטא לימא הכי בז בזייה מס מסייא כס כסייה שרלאי ואמרלאי אלין מלאכי דאישתלחו מארעא דסדום ולאסאה שחינא כאיבין בוך בזיך בזבזיך מסמסיך כמון כמיך עיניך ביך עינך ביך אתריך בך זרעיך כקלוט וכפרדה דלא פרה ולא רביא כך לא תפרה ולא תרבה בגופיה דפלוני בר פלונית [ה]לכיפה לימא הכי חרב שלופה וקלע נטושה לא שמיה יוכב חולין מכאובין לשידא לימא הכי הוית דפקיק דפקיק הוית ליטא תבור ומשומת בר טיט בר טמא בר טינא כשמגז מריגז ואיסטמאי לשידא דבית הכסא לימא הכי אקרקפי דארי ואאוסי דגורייתא אשכחתון לשידאי בר שיריקא פנדא במישרא דכרתי חבטיה בלועא דחמרא חטרתיה: ובני מלכים בזגין: מאן תנא א"ר אושעיא רבי שמעון היא דאמר [ו]כל ישראל בני מלכים הם רבא אמר [ז]באריג בכסותו ודברי הכל:

מתני' [ח]יוצאין בביצת החרגול ובשן שועל ובמסמר מן הצלוב משום רפואה [ט]דברי ר"מ וחכמים אוסרין אף בחול משום דרכי האמורי: **גמ'** יוצאין בביצת החרגול דעבדי לשיחלא ובשן של שועל דעבדי לשינתא דחייא למאן דניים דמיתא למאן דלא ניים: ובמסמר מן הצלוב: דעבדי לזירפא: משום רפואה דברי רבי מאיר: [י]אביי ורבא דאמרי תרוייהו [כ]כל דבר שיש בו משום רפואה אין בו משום דרכי האמורי [ל]הא אין בו משום רפואה יש בו משום דרכי האמורי והתניא אילן שמשיר פירותיו סוקרו (וצובע אותו) בסיקרא וטוענו באבנים בשלמא טוענו באבנים כי היכי דליכחוש חיליה אלא סוקרו בסיקרא מאי רפואה קעביד כי היכי דליחזייה אינשי וליבעו עליה רחמי כדתניא [5]וטמא טמא יקרא [מ]צריך להודיע צערו לרבים ורבים יבקשו עליו רחמים אמר רבינא כמאן תלינן כובסי בדיקלא כי האי תנא תני תנא בפרק [נ]אמוראי קמיה דר' חייא בר אבין א"ל [ס]כולהו אית בהו משום דרכי האמורי לבר מהני מי שיש לו עצם בגרונו מביא מאותו המין ומניח ליה על קדקדו ולימא הכי חד חד נחית בלע בלע נחית חד חד אין בו משום דרכי האמורי [ע]לאדרא לימא הכי נעצתא כמחט ננעלתא כתרים [פ]שייא שייא

האומר

רש"י

לאשתא תילתא. שחפת שלישית שבאה מג' ימים לג' ימים: **סילוי.** ענבים (א) קטנים: **ושבעה ליכי.** קסמים: **כשורי.** קורות: **ושבעה סיכי.** יתידות קייבל"ש בלע"ז: **משבעה גשורי.** גשרים: **ו' סיגרי.** לנור הדלת חור האסקופה שציר הדלת סובב בו: **כופרי.** זפת שזופתין הספינות: **ארבי.** ספינות: **ושבעה בוני** (ב) **כמוני.** גרעיני כמון. ל"א בוני כמון גרסי' מלא אגרוף: **ושבעה ביני מדיקנא דכלבא סבא.** שבעה נימי מזקן כלב זקן: **אשתא למירתא.** חולי שמחממת וקודחת את הגוף: **וורדיני.** סנה: **ליחרוק.** אישקרני"ר כמו דמיבלע חירקייהו דאלו טריפות (חולין דף נט:): **ויאמר משה.** משום סיפיה מדוע לא יבער הסנה: **כי סר.** שיסור החולי: **אל תקרב הלום.** שלא יקרב זה החולי אליו: **ליתפיה ולפסקיה.** סמוך לקרקע. ליתתיה ישפיל: **דמייכת.** שאתה שפל: **דחמימתא אשתא.** שראית האש: **לסימטא.** שחין קרו"ג בלע"ז: **בזויה מסמסייה כסכסייה.** שמות המלאכים על שם שקורעים וממסמסים ומכסכסים אותו. בז לשון בזעה (מ): **מארעא דסדום.** כך הוא הלחש ולא מסדום באו: **בוך בזיך.** אין לו משמעות אלא כך הוא הלחש: **עיניך ביך.** מראין בך שלא תאדים יותר: **אתריך ביך.** שלא תרחיב: **כקלוט.** שנקלט זרעו בשריי בטנו שלא יוליד: **לכיפה.** אונפול"ש אבעבועות כך לשון רבי יצחק ברבי מנחם נ"ע. ולשון רבותי לכיפה למי שכופהו שד: **לימא הכי.** לחש בעלמא הוא: **הוית דפקיק דפקיק הוית.** לחש הוא: **ליט תבר ומשומת.** מקולל ונשבר ומשומת יהא שד זה ששמו בר טיט בר טינא: **לשידא דבית הכסא.** אם הזיק לימא לחש זה: **אקרקפי דארי.** בראש הארי זכר: **ואאוסי דגורייתא.** ובחוטם לביאה נקבה: **אשכחתא לשידאי בר שריקאי פנדאי.** כך שמו: **במישרא דכרתי חבטיה.** בערוגת כרשין הפלתיו: **בלועא דחמרא חטרתיה.** בלחי החמור הלקיתיו: **מאן תנא.** דקתני וכל אדם ואפילו עני שבישראל: **רבי שמעון.** בפרק שמונה שרצים (י): **בני מלכים.** הלכך לעני נמי חזיא ולא גנותא דידיה דליתחזיא כיוהרא ושליף אי נמי דמגו דחידוש הוא שליף ומחוי: **באריג בכסותו.** דלא שליף ליה ומחוי: **מתני' דרכי האמורי.** ניחוש הוא וכתיב ובחוקותיהם לא תלכו (ויקרא יח): **גמ' לשיחלא.** לכאב האוזן ותולין באזנו: **לשינתא.** יש שעשאו כדי שיישן ויש כדי שלא יישן: **דחייא.** של שן שועל חי: **לזירפא.** נפח מכה דכל פרזלא זריף והאי מסי לזירפא: **שיש בו משום רפואה.** שנראית רפואתו כגון שתיית כוס ותחבושת מכה. ופרכינן הא אין בו כו' כגון לחש שאין ניכר שיהא מרפא יש בו משום דרכי האמורי בתמיה: **דליכחוש חיליה.** שעל ידי שהוא שמן וכחו רב פירותיו נושרין: **דליחזויה אינשי.** ולסימנא עבדי ליה לאודעי דמשיר פירותיו: **טמא טמא.** הוא עצמו אומר טמא רחקו מעלי: **כובסי.** אשכול תמרים וסימן הוא שמשיר פירותיו: **בפרק אמוראי.** בפרק אחד (ס) ששנוי בתוספתא דמסכת שבת בהלכות דרכי האמורי: **א"ל.** רבי חייא לתנא: **כולהו אית בהו.** כל השנויות שם אל תטעה לומר באחד מהן אין בו משום דרכי האמורי אלא בכולן אתה שונה יש בו לבר מהני ב' אלו שאפרש לך: **מי שיש לו עצם וכו'.** ולחש דנגעלתא כמחט אלו ב' לבדם אין בהם: **חד חד נחית.** לחש הוא: **לאדרא.** עצם של דג שישב לאדם בושט: **שייא שייא.** לחש הוא רד רד:

האומר

תוספות

בני מלכים יוצאין בזגין מאן תנא ר"ש היא כו'. פי' הקונטרס וליכא למיחש דילמא מחייכי בהו ואתו לאתויי וא"ת מכל מקום ליחוש דילמא איפסיק ואתי לאתויי כדאמרינן לעיל גבי עבד דלא יצא בחותם שבצוארו וי"ל דהכא מיירי בתלוים בשלשלת דלא מיפסקי וריב"א פירש דבירושלמי מוקי לה בקטנים דאפילו אי פסיק ומייתי לה ליכא איסור והכי איתא בירושלמי ר' זעירא אומר בזוג שבצוארו ומהו כל אדם דקתני במתניתין בין קטנים עשירים בין קטנים עניים מתניתין פליגא עליה דרבי זעירא ולא בזוג שבצוארו כאן בגדולים כאן בקטנים פירוש ההוא דלא יצא בזוג שבצוארו בגדולים דלמא מיפסיק ואתי לאתויי והא דשרי הכא בקטנים דליכא למיחש כדפי' מ"מ יש לדקדק אמאי נקט בני מלכים כיון דליכא חששא אי מייתי להו קטן בידים וי"ל דאי לאו בני מלכים הוו מחייכו עליה בני מלכים כל שעה ואי אפשר שלא ישמע אביו מעולם ויטלם אביו בידו ואתו לאתויי אבל אי בני מלכים לא מחייכי אם כן אפילו אי מיפסיק ליכא למיחש דילמא מייתי להו אבוה דלא שכיח שיהא אביו בלדו בשעה שיפסוק:

הדרן עלך במה אשה

עין משפט נר מצוה

פח א מיי' פי"ט מהל' שבת הלכה יג סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סימן שא סעיף כג:

פט ב ג מיי' שם הלכה יג טוש"ע שם סעיף מ:

צ ד מיי' פי"א מהלכות טומאת צרעת הלכה ח וסמג עשין רלה:

תורה אור השלם

1 וַיֵּרָא מַלְאַךְ יְיָ אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה וַיַּרְא וְהִנֵּה הַסְּנֶה בֹּעֵר בָּאֵשׁ וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֻכָּל: שמות ג ב

2 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אָסֻרָה נָּא וְאֶרְאֶה אֶת הַמַּרְאֶה הַגָּדֹל הַזֶּה מַדּוּעַ לֹא יִבְעַר הַסְּנֶה: שמות ג ג

3 וַיַּרְא יְיָ כִּי סָר לִרְאוֹת וַיִּקְרָא אֵלָיו אֱלֹהִים מִתּוֹךְ הַסְּנֶה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי: שמות ג ד

4 וַיֹּאמֶר אַל תִּקְרַב הֲלֹם שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אַדְמַת קֹדֶשׁ הוּא: שמות ג ה

5 וְהַצָּרוּעַ אֲשֶׁר בּוֹ הַנֶּגַע בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרֻמִים וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פָרוּעַ וְעַל שָׂפָם יַעְטֶה וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא: ויקרא יג מה

לעזי רש"י

קייבל"ש [קיבילי"ש]. יתדות.

אישקרני"ר [אינקריני"ר]. לחרוק (חרין).

קרו"ג [קלו"ג]. מורסה.

אונפול"ש [אמפולי"ש]. בועות (תפיחות בעור, כלאות נוזלים).

מסורת הש"ס

א) [בערוך גרס סיני פי' תמרים קטנים], ב) [גירס' הערוך פירש פי' קצרים ע"ש בערך סבר א'], ג) [פי' תוספות שבועות טו: ד"ה אסור], ד) [גי' הערוך לכינא בערך כנא ג], ה) לקמן קיא. קסח. ב"מ קיג., ו) [גירס' ירושלמי דברי רבי יוסי ר' מאיר אומר אף בחול], ז) חולין עז:, ח) [מלת הא ליתא בחולין ומשמע שם דהכל מדברי אביי ורבא וע"י בפירש"י דהכא ד"ה שיש וכו' ופרכינן הא אין בו וכו'], ט) מו"ק ה. [שבת לג:] חולין עח. נדה סו., י) פי' בערוך ערך אמורי, כ) [גירסת הערוך נאדרא], ל) [גירס' הערוך שא שא פי' המם המם], מ) [במדבר יד תרגום קרעו בזעו], נ) [לקמן קיא.], ס) פ"ז ופ"ח.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה סילוי ענבים קטנים: (ב) ד"ה ושבעה מיני כמונא גרעיני:

גליון הש"ס

גמרא ולימא וירא מלאך. עיין שבועות דף טו ע"ב תוספות ד"ה אסור ופסחים דף קיא ע"א תוספות ד"ה נפתח: שם אביי ורבא דאמרי תרוייהו כל דבר שיש בו משום רפואה. עיין נב"מ דף כו ע"ב תוספות ד"ה לים ולאנקי: שם כולהו אית בהו משום דרכי האמורי. עיין תשובת רשב"א סימן ת"ג באריכה:

מוסף רש"י

כל דבר שיש בו משום רפואה. כגון מפקק או פס או לחש שלוחש על המכה (חולין עז.). הא אין בו משום רפואה. כגון שעושין שלא על החולי, כגון קבורת שליא בפרשת דרכים וישולא נהם, שדומה לניחוש (שם). וטמא טמא יקרא. צועק ואומר טמא הוא (חולין עח.) כלומר סורו מעליו שטמא הוא (סוכה כב:).

רבינו חננאל

בני מלכים בזוגים. אוקמה רב בזוג ארוג בכסות, ולדברי הכל כי האי גוונא שרי. פי' שיחלא, פצע האוזן, פי' זירפא, (עקיבתא) [עכביתא]. אביי ורבא דאמרי תרווייהו כל שהוא משום רפואה אין בו משום דרכי האמורי. ירושלמי רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל שמרפא אין בו משום דרכי האמורי (בפסא).